

Het zaligworden door de enige Middelaar.

Zondag 7.

Psalm 25 : 7.

Lezen: 1 Petrus 2 : 1 t.m. 10.

Psalm 73 : 13 en 14.

Psalm 119 : 53.

Psalm 2 : 7.

De apostel Petrus zegt ons in zijn zendbrief dat Christus alleen de ware gelovigen maar dierbaar wordt. Die gelovigen zijn de door God verkorenen tot zaligheid. Door de ongelovigen wordt Hij verworpen. „Maar de ongehoorzamen wordt gezegd: De Steen, Die de bouwlieden verworpen hebben, Deze is geworden tot een hoofd des hoeks, en een steen des aanstoots, en een rots der ergernis; degenen namelijk, die zich aan het Woord stoten, ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn.”

Het ongeloof wordt daar dus door de apostel een ongehoorzaamheid genoemd. En die ongehoorzaamheid is een vrucht van de verwerping. Duidelijk staat er: „ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook *gezet* zijn.” Het ongeloof is dus geen oorzaak van verwerping, maar is er een vrucht van. God heeft niet verworpen *om* het ongeloof, zomin als Hij heeft uitverkoren *om* het geloof, maar Hij heeft verworpen *tot* ongeloof.” Dit is de zuivere leer der Schrift, waar de leer der Remonstranten geheel mee in strijd komt. De Remonstranten hebben immers een uitverkiezing gesteld om een voorzien geloof en goede werken. Daar zou tegenover staan, dat God om een voorzien ongeloof en kwade werken zou hebben verworpen. Met zulk een leer is echter de eeuwige voorverordining Gods geen soeverein besluit meer. Van de soevereiniteit Gods in verkiezing en verwerping wil men dan ook niet weten. En voor hoevele verkapte Remonstranten van deze dagen is de leer der soevereine verkiezing en verwerping Gods een steen des aanstoots. Dit is die leer echter voor elk mens van nature. Alleen openbaart elk mens zijn afkeer van die leer niet evon bruut. Als er nog een onderwerping aan de Waarheid mag zijn, al is het ook in een

uitwendige zin, dan zal men die leer nog niet openlijk tegenspreken. Men zal het zelfs voor die leer nog wel opnemen. Toch is niemand van nature het inwendig eens met deze leer. Buiten *de* genade Gods is dat onmogelijk.

Welke scherpe uitspraken vinden we toch in Gods Woord aangaande de eeuwige verkiezing en verwerping. De apostel Petrus zegt immers, dat de ongelovigen tot dat ongeloof of die ongehoorzaamheid *gezet* zijn. Zo spreekt ook Gods Woord over de verwerping als een gesteld zijn tot toorn en als een toebereiden tot het verderf.

Toch draagt de mens volle verantwoordelijkheid voor zijn ongelovige verwerping van Christus. De bouwlieden, die Christus verworpen hebben, hebben geweten wat zij gedaan hebben. Al is de verwerping wel de bepalende oorzaak van des mensen staat na dit leven, de zonde is de verdienende oorzaak van de straf. De straf volgt op des mensen daden. Onze vaders hebben in de Dordtse Leerregels duidelijk gesteld, dat het eigen schuld is als men onder het Evangelie geleefd heeft en voor eeuwig verloren gaat. En anderzijds hebben zij ook beleden: „Zo is dan het geloof een gave Gods; niet omdat het van God aan des mensen vrijen wil wordt aangeboden, maar omdat het de mens met der daad wordt medegedeeld, ingegeven en ingestort; ook niet daarom, dat God alleen de macht om te geloven zou geven, en daarna de toestemming of het dadelijk geloven van des mensen vrijen wil verwachten; maar omdat Hij die daar werkt het willen en volbrengen, ja, alles in allen werkt, beide de wil om te geloven en het geloof zelf in de mens teweegbrengt.”

Het geloof is dus toch een Goddelijke genadegave, die alleen de uitverkorenen geschonken wordt. Even verder zegt de apostel dan ook tot de ware gelovigen: „Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.” Uit kracht van Goddelijke verkiezing zijn zij dus van de ongehoorzamen onderscheiden en worden zij met het ware geloof begiftigd. Door dat geloof wordt Christus hun dierbaar. Buiten Hem hebben zij geen weg van behoudenis meer kunnen vinden. Zichzelf hebben zij als verloren, doemen vloekwaardig door de zonde leren kennen. Maar de Persoon des Middelaars is hun ontdekt geworden als de enige Zaligmaker, in Wie de weg tot behoudenis geopend is. Zo wordt Hij

hun dierbaar. Het wil zeggen dat Hij gans gepast en zeer beminnelijk wordt voor de ziel. Hij openbaart Zich aan de ziel in Zijn Goddelijke liefde, maar wordt de ziel ook dierbaar in al de hoedanigheden die Hij bezit. Comrie heeft een kostelijke verhandeling geschreven over de woorden: „U dan, die gelooft, is Hij dierbaar.” We vinden die predikatie in zijn boek over de eigenschappen des geloofs, dat voor ons allen wel een bekend boek dient te zijn. Hij zegt ons in die predikatie hoe Jezus alleen de gelovigen dierbaar wordt en *waarin* Hij de gelovigen dierbaar wordt. Het geloof in Hem is dus noodzakelijk ter zaligheid. Daarbij hebben wij u thans nader te bepalen aan de hand van de zevende zondagsafdeling van onze Heidelbergse Catechismus, die aan de orde van behandeling is.

Zondag 7.

Daar wordt gevraagd:

Vraag 20:

Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden ?

Antw.:

Neen zij, maar alleen degenen, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.

Vraag 21:

Wat is een oprecht geloof ?

Antw.:

Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houde, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil.

Vraag 22:

Wat is dan een christen nodig te geloven ?

Antw.:

Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leren.

Vraag 23:

Hoe luiden die artikelen ?

Antw.:

Ik geloof in God, de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere. Die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruist, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle. Ten derde dage wederom opgestaan van de doden. Opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods des Almachtigen Vaders. Vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden. Ik geloof in de Heilige Geest. Ik geloof een heilige, algemene Christelijke kerk; de gemeenschap der heiligen. Vergeving der zonden. Wederopstanding des vleses. En een eeuwig leven.

In deze zondagsafdeling wordt dus gesproken over het zaligworden door de enige Middelaar. En we hebben dan te zien:

1. Dat niet alle mensen door Hem zalig worden.
2. Wie er alleen door Hem zalig worden.
3. Wat tot het zaligworden door Hem nodig is te geloven.

In de vorige zondag is ons dus de Middelaar aangewezen, door Wie er alleen nog verlossing is te vinden uit onze ellendige staat. Zo zal dus nu het stuk der verlossing uitvoerig worden behandeld.

Maar nu wordt eerst de vraag gedaan of alle mensen wederom door Christus zalig worden, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden. En deze vraag wordt door de onderwijzer ontkenkend beantwoord. Het antwoord zegt ons, dat alleen zij maar door Christus zalig worden, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.

Alle mensen zijn dus wel door Adams zonde veroemd geworden. Adams schuld wordt al zijn nakomelingen toegerekend. Als hoofd van het menselijk geslacht was hij ook hoofd van het verbond der werken en waren in dat verbond alle mensen in hem begrepen. Dat is ons bij de behandeling van de eerste zondagen al duidelijk geleerd.

Maar Christus is toch ook Verbondshoofd? En zo wordt toch Zijn gerechtigheid ook aan anderen toegerekend? Wordt die gerechtigheid dan niet aan alle mensen toegerekend? De apostel leert ons toch in Romeinen 5, dat gelijk door één misdaad de schuld gekomen is over alle mensen tot verdoemenis, alzo ook door één rechtvaardigheid de genade komt over alle mensen tot rechtvaardigmaking des levens? En zo ook lezen we in 1 Cor. 15 : 22: „Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.” Toch wordt in deze teksten niet geleerd, dat Christus' gerechtigheid aan alle mensen toegerekend wordt. De apostel zou dan met zichzelf in tegenspraak komen. Hij maakt duidelijk in al zijn brieven onderscheid tussen gelovigen en ongelovigen. Ja in dezelfde zendbrief aan de Romeinen, leert hij dat de toorn Gods geopenbaard wordt van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen, als die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden. Dus zo leert hij niet dat alle mensen door Christus zalig worden. Dat leert Gods Woord ons nergens. De Schrift leert ons uitdrukkelijk dat er twee wegen zijn naar de eeuwigheid. De brede weg die naar het verderf leidt, wordt door velen bewandeld, terwijl daartegenover de smalle weg ten leven maar door weinigen wordt gevonden.

Christus is niet voor alle mensen gestorven. Volgens de algemene verzoeningsdrijvers zou Hij wél voor alle mensen gestorven zijn. Toch zouden niet alle mensen zalig worden, omdat zij het niet allen geloven. Alleen de gelovigen zouden dus maar door Hem zalig worden.

Maar wordt dat hier in deze zondag dan ook niet geleerd? Zeker, in dit antwoord wordt ons ook gezegd, dat zij alleen door Hem zalig worden, die in Hem geloven. Maar er wordt dan in dit antwoord duidelijk gesproken over degenen die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen. Het Kort Begrip is een uittreksel uit onze Heidelberger Catechismus, zoals ons wel bekend zal zijn. Omdat het voor velen te moeilijk viel om geheel de Catechismus uit het hoofd te leren, werd naar een beknopter leerboekje uitgezien. En zo

is het Kort Begrip een verkorte weergave van onze Heidelberger Catechismus. Herman Faukeel, predikant te Middelburg heeft in 1611 dit Kort Begrip uitgegeven. Door de Synode van Dordrecht werd ook dit Kort Begrip aanbevolen. Niet gaarne zouden wij de schijn verwekken dat we de mening waren toegedaan dat we dit werk van Faukeel wel zouden kunnen verbeteren. Maar zeker ook wel voor deze tijd zou het wel wenselijk zijn geweest, als in het Kort Begrip het antwoord woordelijk was weergegeven dat we hier in onze Catechismus vinden. In het Kort Begrip wordt alleen gezegd, dat zij door Christus zalig worden, die Hem met een oprecht geloof aannemen. In het antwoord, zoals we het hier in onze Catechismus kunnen vinden, wordt eerst over een inlijving en daarna over een aanneming gesproken. Alleen zij worden volgens dit antwoord maar door Christus zalig, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen. Dit is van zeer veel betekenis. Aan de oefening des geloofs gaat immers de inplanting in Christus door het geloof vooraf.

Deze inlijving in Christus is een Goddelijk werk. Maar dat wijst er ons dan ook op dat God niet wil dat alle mensen zalig worden. Niemand kan tot Christus komen door het ware geloof, tenzij hij door de Vader wordt getrokken. „Al wat de Vader geeft”, zo heeft de Middelaar gezegd, „zal tot Mij komen, en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.” Gods wil is het, dat alleen de uitverkorenen maar zalig worden.

De algemene verzoeningsdrijvers beweren het tegendeel. En zij beroepen zich ook op Gods Woord. Zegt de apostel niet duidelijk, dat God wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis der waarheid komen? We moeten echter elke tekst in zijn verband lezen. De algemene verzoeningsdrijvers rukken de Schriftuurplaatsen waarop zij zich beroepen, uit hun verband. God wil niet dat alle mensen zalig worden. Als God dat zou willen, dan zou het gebeuren. Wel laat Hij allen die onder Zijn Woord leven, de wil des bevels prediken. Maar in die prediking van de wil des bevels wordt ons niet voorgehouden dat God besloten heeft alle mensen tot de zaligheid te brengen, die maar gewillig zijn om tot Jezus te komen en in Hem te geloven.

De algemene verzoeningsdrijvers spreken menselijk van God. Hij zou maar met lede ogen moeten aanzien dat niet alle mensen tot de zaligheid willen komen. Anderen zouden dan wél willen. Dus zo wordt de mens met zijn vrije wil op de troon gezet. De

mens is dan machtiger dan God. En dan de diep gevallen mens, die gans en al verdorven is geworden door de zonde.

Maar wie voelt dan niet, welk een Godonterende leer de leer van de algemene verzoening is. En die leer van de algemene verzoening wordt nu allerwege in deze tijd verkondigd. Bij alle verschil dat er is, kan men het er goed met elkander over eens worden dat God alle mensen liefheeft en dat Jezus voor alle mensen geleden heeft en gestorven is. En zo wordt ook onder een schijn van rechtzinnigheid allerwege tegenwoordig die algemene verzoeningsleer verkondigd. Men moet er eens erg in hebben, hoe men met elke afwijking van de Waarheid bij de algemene verzoening terechtkomt. Ook als men leert dat het genadeverbond geheel het natuurlijke zaad der gelovigen omvat. Wie is de Borg van het verbond? Dat is Christus toch? Welnu, als ik in het genadeverbond ben, is Hij ook mijn Borg. Als alle kinderen van kerkelijke ouders in het genadeverbond zijn, is Jezus hun aller Borg. Dan moet Hij als Borg ook voor hen allen betaald hebben. Dus er moet dan verzoening voor hen allen zijn aangebracht.

Maar moet er dan niet de volle nadruk gelegd worden op de genoegzaamheid van Christus' offerande tot verzoening van de zonden van alle mensen? Dit moet zeker geschieden, als dit maar op een rechte wijze geschiedt. Onze vaders hebben in de Dordtse Leerregels geleerd, dat Christus' offerande van oneindige kracht en waardigheid is, overvloedig genoegzaam tot verzoening van de zonde der ganse wereld. Maar tegelijk hebben zij er aan toegevoegd: „Want dit is geweest de ganse vrije raad, de genadige wil en het voornemen Gods des Vaders, dat de levend- en zaligmakende kracht van de dierbare dood Zijns Zoons zich uitstrekken zou tot al de uitverkorenen, om die alléén met het rechtvaardigend geloof te begiftigen, en door dit-zelve onfeilbaar tot de zaligheid te brengen, dat is: God heeft gewild, dat Christus door het bloed Zijns kruises (waarmede Hij het Nieuwe Verbond bevestigd heeft) uit alle volkeren, stammen, geslachten en tongen, die allen en die alléén krachtiglijk zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren en van de Vader gegeven zijn.”

Volgens dit artikel is het dus Gods wil om uit alle volkeren, stammen, geslachten en tongen, de uitverkorenen door Christus' bloed te verlossen. Daarmede is gelijk de betekenis van die teksten aangegeven, waarop de algemene verzoeningsdrijvers zich zo graag beroepen.

Als er dan ook steeds van de wereld gesproken wordt in betrekking tot de Middelaar, dan wordt daarmee niet de wereld van alle mensen bedoeld, maar de wereld der uitverkorenen. Voornamelijk in het evangelie van Johannes lezen we steeds van de wereld. In Joh. 3 : 16 lezen we dat Jezus heeft gezegd: „Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” Ook spreekt dat Evangelie van Johannes van Christus als de Zaligmaker der wereld en het Licht der wereld en als het Lam Gods Dat de zonde der wereld wegneemt. Maar zeer opmerkelijk spreekt datzelfde Evangelie van Johannes in het 17e hoofdstuk, waar we het hogepriesterlijk gebed beschreven vinden, over degenen die Hem uit de wereld gegeven zijn. En ook wordt daar gezegd, dat Christus voor de wereld niet bidt.

Gods Woord nu komt met zichzelf niet in tegenspraak. Als er over de wereld wordt gesproken in betrekking tot de Middelaar, dan wijst ons dat er steeds op dat Hij niet alleen tot de zaligheid der Joden, maar ook van de heidenen in de wereld is gekomen. Dat maakte ook Zijn komst in de wereld van zulk een grote betekenis. Oud-Testamentisch is daarop ook steeds al gewezen in de voorzeggingen aangaande de tijd des Nieuwen Testaments, die met de komst van Christus zou zijn aangebroken. En als Zijn geboorte door de engel werd aangekondigd, dan heeft hij tot de herders gezegd: „Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal.”

Ook heeft Simeon van Hem gesproken als een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Zijn volk Israël. Neen, Gods Woord spreekt zichzelf niet tegen en ook mogen we geen teksten uit hun verband rukken. Als er staat dat God wil dat alle mensen zalig worden, dan worden daar allerlei mensen bedoeld, want de apostel vermaant daar om te bidden voor alle mensen, namelijk voor koningen en allen die in hoogheid zijn. We zouden vele teksten kunnen noemen waarop de algemene verzoeningsdrijvers voor hun valse leer zich zo graag beroepen, maar bij elke tekst zou het ons dan kunnen blijken dat zo'n tekst juist het tegenovergestelde leert van wat de algemene verzoeningsdrijvers beweren. Al die teksten waarop zij zich beroepen, leren ons juist zeer duidelijk dat Jezus alleen voor de uitverkorenen gestorven is. Daarbij zegt Gods Woord ons heel duidelijk dat Hij als de Zaligmaker Zijn volk zal zaligmaken van de zonden en als de goede Herder Zijn leven heeft

gesteld voor de schapen. Hij heeft Zijn gemeente liefgehad en Zichzelf voor haar overgegeven.

De algemene verzoeningsleer gaat dus geheel tegen Gods Woord in en is een gruwelijke leer, waarin de soevereine verkiezing des Vaders wordt geloochend, de doodstaat van de mens ontkend en ook het zaligmakend werk des Geestes. Vijandig staat men tegenover de leer der verkiezing. En ook heeft men het liefst maar dat de doodstaat van de mens niet zo scherp gepredikt wordt. Men beschouwt de mens nog niet geheel onmachtig ten goede. En van bevinding wil men zeker niet weten. Maar onze Catechismus is een practisch leerboek. Ook deze zondag doet ons dat weer zien. De vraag wordt gedaan: „Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?” Adams schuld wordt alle mensen toegerekend, omdat alle mensen in hem als verbondshoofd begrepen waren. De toerekening van de schuld van Adam aan zijn nakomelingen is niet uit de natuurlijke betrekking, maar is uit de verbondsbetrekking. Zo wordt ook de gerechtigheid van Christus toegerekend uit kracht van verbondsbetrekking. Daarin is er in die toerekening een overeenkomst.

En toch is er verschil. Alle mensen waren in Adam als hun verbondshoofd begrepen, ook zij die nu nog geboren moeten worden. Elk kind dat geboren wordt, ligt onder de toerekening van Adams schuld en komt dus met de erfzonde in de wereld. Maar worden nu ook alle mensen op een zelfde wijze wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden? Neen, tot het zaligworden door Christus is de inplanting des geloofs in Hem nodig. Er moet wat aan de mens gebeuren. Daar houdt de onderwijzer aan vast. We moeten wederomgeboren worden en alzo met het ware geloof begiftigd, waardoor we gemeenschap aan Christus en al Zijn weldaden krijgen.

2

We willen dan nu verder zien *wie* er door Jezus zalig worden. Het oprechte geloof is ons dus ter zaligheid onmisbaar. Dat oprechte geloof is een geschonken geloof. Maar daar zit dan ook juist alles aan vast.

Geen wonder dat de vraag hier nog eens apart gesteld wordt: „Wat is een oprecht geloof?” Het woord „oprecht” heeft de betekenis van „echt”. Het oprechte geloof is het zaligmakende geloof. Niet omdat het geloof ons zaligmaakt, want we zijn niet om de waardigheid van ons geloof Gode aangenaam, maar

omdat de zaligheid aan dat geloof onafscheidenlijk verbonden is.

Aan dat oprechte geloof is dus de zaligheid verbonden. Er is ook een historisch geloof, een tijdgeloof en een wondergeloof. Een historisch geloof is tot de zaligheid niet genoeg. Men stemt er alles mee toe wat de Schrift ons leert. We hebben een voorbeeld van zulk een historisch geloof in koning Agrippa, tot wie Paulus zeide: „Geloof gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet, dat gij ze gelooft.” Maar Agrippa zeide tot Paulus: „Gij beweegt mij bijna een christen te worden.” In dat voorbeeld kunnen we duidelijk zien dat een historisch geloof niet genoeg is tot zaligheid. In deze tijd wil men van een onderscheid tussen een historisch geloof en een zaligmakend geloof niet weten. Geloof is geloof voor de meesten en daarmee af. Maar met al dat geredeneer over zijn geloof, betoont men nog niet eens een historisch geloof te hebben, want de historie der Schrift aanvaardt men niet meer. Men is in zijn ongelovige verwerping van de historie van Gods Woord nog erger dan de duivelen, want zij hebben nog een historisch geloof. Zij geloven dat God een enig God is en zij sidderen.

Leven we echter onder de Waarheid en stemmen we nog met de zuivere prediking in, dan hebben we een historisch geloof, maar als we niet meer hebben dan dat, gaan we er voor eeuwig mee verloren. Dat historisch geloof zetelt slechts in het verstand en doet ons vreemdeling blijven van het ware leven der genade. Het tijdgeloof gaat verder dan het historische geloof. Men ontvangt daardoor het Woord met vreugde, zoals Jezus daarvan sprak, als Hij het tijdgeloof heeft vergeleken bij het zaad dat op steenachtige plaatsen is gevallen en daar geen diepte van aarde heeft. Het kan welig opschieten, maar als de zon gaat schijnen, verdort het terstond. Als de zon der verdrukking gaat schijnen, worden de tijdgelovigen terstond geërgerd. Het tijdgeloof zetelt niet alleen in het verstand, maar ook in het gevoel. Met zulke tijdgelovigen komen we allicht in ons leven wel eens in aanraking. Een grote en opvallende omkeer kunnen we bij zulke tijdgelovigen bespeuren. Ze weten van benauwdheden, soms nog in een meerdere mate dan degenen die zaligmakend door Gods Geest overtuigd worden. En bij benauwdheden en beroeringen der consciëntie blijft het niet. Ze worden verlicht en smaken het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw. Echter worden ze wederom afvallig en terugkerende tot het wereldse leven van voorheen, wordt hun laatste erger dan hun

eerste. Als de hond keren ze weder tot zijn uitbraaksel en als de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk. Het is onmogelijk om dezulken wederom te vernieuwen tot bekering. Er blijft voor hen geen slachtoffer meer over voor de zonden, maar een schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden. Het ware hun beter, dat zij de weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij die gekend hebbende, zich weder afkeren van het heilige gebod, dat hun overgegeven was.

Er is verder dus ook nog een wonder geloof. Dat geloof richt zich op de almacht Gods en niet op Gods genade. Het zetelt in het verstand en in de wil. Dat dit wondergeloof ook niet tot zaligheid genoeg is, blijkt wel heel duidelijk uit de tien melaatsen, van wie er maar één terugkeerde om God de eer te geven. De anderen hadden niet meer dan een wondergeloof. Ze geloofden allen dat Christus ze genezen kon. Maar tot de zaligheid der ziel hadden ze Hem niet nodig. Mensen met zulk een wondergeloof, leven er ook nog genoeg onder de zuivere prediking van Gods Woord. Ze kunnen van menigvuldige uitreddingen verhalen, waarin ook wel duidelijk Gods hand is op te merken. Men moet echter maar niet met hen gaan spreken over wat noodzakelijk ter zaligheid gekend moet worden. Nooit hebben ze recht gebogen gegaan onder de last van hun schuld en nooit hebben ze een ogenblik gekend waarin het voor hen gans verloren was. Ze hebben dan ook geen Zaligmaker nodig gekregen voor de ziel.

Het wondergeloof is dus van het oprechte of zaligmakende geloof wezenlijk onderscheiden. Men kan het wel bij het zaligmakend geloof bezitten, zoals bijvoorbeeld de apostelen. Het wondergeloof is immers de sterke vaststelling bij onszelf, dat er aan ons of door ons een wonder zal geschieden. Velen kwamen tot Jezus tijdens Zijn omwandeling op aarde en geloofden dat er aan hen een wonder kon geschieden. Zo ook hebben velen met hun krankheid zich tot de apostelen gewend, gelovende dat er een wonder aan hen zou kunnen geschieden ter genezing. De apostelen hadden echter het geloof dat er *door* hen een wonder kon geschieden. Maar zij hadden bij dat wondergeloof ook het zaligmakend geloof. Dat is een geloof dat met de liefde vergezeld gaat en door de liefde werkende is. Bij het wondergeloof wordt die liefde niet gevonden en daarom zegt de apostel: „En al ware het, dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zo ware ik niets.” Daar-

om is het een gewichtvolle vraag, die hier gesteld wordt, als er gevraagd wordt: „Wat is een oprecht geloof?” Als er zulk een vraag gedaan wordt, dan moet het antwoord een omschrijving bieden van de zaak waarnaar een onderzoek wordt ingesteld. Welnu, het antwoord geeft ons hier een zeer duidelijke omschrijving van het wezen van het zaligmakende geloof.

Het antwoord zegt ons, dat het oprechte geloof bestaat in een zekere kennis en in een zeker vertrouwen. Op het vertrouwen valt in het bijzonder de nadruk, want immers wordt er gezegd: „Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houde, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt.” Terloops wordt hier dus eigenlijk over de kennis gesproken. Kennis is er immers in het historische geloof en in het tijd- en wondergeloof ook te vinden. Toch is ook de kennis van het historische geloof van dat van die andere soorten geloof geheel onderscheiden. De kennis van het oprechte geloof is geen blote bespiegelende of beschouwende kennis. Neen, waar hier van een zaligmakend geloof sprake is, is de kennis daarvan ook een zaligmakende kennis. Met een historisch geloof kan men veel kennis van de leer der zaligheid bezitten, maar de verborgenheden van het werk der zaligheid blijven ons daarmee toch bedekt, want de natuurlijke mens verstaat nu eenmaal niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Voor de wijzen en verstandigen wordt het verborgen gehouden, wat alleen naar het welbehagen des Vaders de kinderkens wordt geopenbaard. „De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken.” Al Gods kinderen worden door de Heere Zelf geleerd. Van die geestelijke kennis spreekt geheel onze Catechismus. En zo hopen we ook uit de volgende zondagen te beluisteren, tot welk een dierbare kennis de Heere Zijn volk brengt van al de geloofswaarheden.

Waar in het bijzonder in de omschrijving van het wezen des geloofs in dit antwoord de nadruk op valt, dat is het zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt. Hellenbroek spreekt ook nog over een toestemmen, als behorende tot het ware geloof. Deze toestemming is ook meer dan het toestemmen van het historisch geloof. Dit toestemmen is het toestemmen waarvan Johannes de Doper heeft gesproken, als hij zeide: „Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, dat God waarachtig is.” Zulk een toestem-

men zal er moeten zijn, zal er ook van een vertrouwen sprake kunnen zijn.

Van het vertrouwen wordt hier gesproken als een *zeker* vertrouwen. En dan wordt ons verder gezegd waarin dat vertrouwen bestaat. Het is een vertrouwen, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil.

Dat is een grote zaak. We moeten nu eerst de vraag beantwoorden: wanneer ontvangt de mens dat geloof waarover hier gesproken wordt? En dan moet het antwoord daarop zijn: in de wedergeboorte of de daad der levendmaking. Deze zondag spreekt over het wezen des geloofs of het geloof zelf. En dat wezen des geloofs verkrijgt men in de wedergeboorte. Echter hebben we het wezen des geloofs te onderscheiden van de oefeningen des geloofs. Dus de inplanting des geloofs hebben we te onderscheiden van de werkzame daad des geloofs.

In het wezen des geloofs nu, ligt dat zeker vertrouwen waarover hier het antwoord spreekt. Maar in de oefeningen des geloofs komt dit vertrouwen openbaar. En ook zijn er in de oefeningen des geloofs ook nog weer onderscheidene trappen. Er is een zwak geloof en een sterk geloof. Als we deze onderscheiding maken, spreken we hierin geheel naar Gods Woord. En we hebben ook het oprechte geloof geheel naar Gods Woord te verklaren. Er zijn reeds in de tijd van Van der Groe en Comrie zulke beroeringen ontstaan doordat men het onderscheid niet goed inzag tussen het wezen des geloofs en de oefeningen des geloofs. Vandaar zag Van der Groe zich genoodzaakt om in een uitvoerig schrijven zijn standpunt te verdedigen tegen Jacob Groenewegen. Zeer leerzaam is dit schrijven van Van der Groe. Hij toont heel duidelijk aan, dat de zekerheid al ligt in het wezen des geloofs, maar dat het in het welwezen des geloofs of de rechtvaardigmakende daad des geloofs pas bij de ziel tot een welbewust vertrouwen komt, dus tot dat verzekerd vertrouwen in de vergeving der zonden.

Maar met grote klem houdt hij eraan vast, dat de zekerheid al is te vinden in het wezen des geloofs. In dat geloof ligt alles wat nodig is voor de ziel tot zaligheid. Geen zaligmakende werkzaamheden zijn er dus buiten dat wezen des geloofs. Van der Groe heeft Groenewegen op het grote gevaar gewezen van op allerlei werkzaamheden, kenmerken en eigenschappen al een stempel te zetten van het ware zaligmakende werk van

Gods Geest, want volgens zijn schrijven gaan al dergelijke gemoedsaandoeningen buiten het ware geloof om. Zulk een waarschuwing is voor deze tijd ook niet zonder betekenis. Maar al te lichtvaardig bouwt men in bepaalde kringen de zielen op in de gestalten, waarbij men ze er dan gerust mee stelt, dat de zekerheid nu eenmaal niet bij allen te vinden is. Maar de zekerheid is wél te vinden bij allen die het ware geloof deelachtig zijn. Dat toont Van der Groe zeer overtuigend aan. En ook Comrie spreekt op geen andere wijze. Al de verwarringen die er in die tijd waren over allerlei werkzaamheden die men wel aan het genadeleven toeschreef, maar niet aan het geloof zoals het in deze zondag wordt omschreven, hebben hem ertoe gebracht om het A.B.C. des geloofs te schrijven en ook die leerzame predikaties over de eigenschappen des geloofs.

In de minste oefening des geloofs openbaart zich de zekerheid die er ligt in het wezen des geloofs. Zo sluit het geloof, als het in de oefening is, alle twijfel uit. Dus de zekerheid ligt reeds in het wezen des geloofs. Daarom wordt in zondag 30 ook over dat zekere vertrouwen gesproken als noodzakelijk om aan het Avondmaal des Heeren deel te nemen. En ook ons Avondmaalsformulier houdt zich daaraan. En dat dit een kleingelovige niet behoeft te ontmoedigen, dat laat datzelfde formulier ons ook weten, als het spreekt over die gebreken en ellendigheid die wij in ons bevinden, als namelijk: dat wij geen volkomen geloof hebben.

Maar anderzijds is het ook weer zo van grote betekenis als we hier in deze zondag zulk een zakelijke omschrijving vinden van het oprechte geloof. Het is de aard van het ware zaligmakende geloof, dat het de ziel geen volkomen zaligheid en rust doet vinden buiten de bewuste vereniging des geloofs met Christus. Daarom vinden we hier nu zulk een omschrijving van het wezen des geloofs. Deze omschrijving vaagt alle gemoedelijke gronden weg. Hier wordt ons gezegd waarin het ware geloof bestaat. Met minder kunnen we het niet doen dan wat hier in het antwoord ons wordt gezegd. Dat zal een ware bekommerde ziel ook zeker erkennen. Bij de ruime ontsluiting van de weg der verlossing in de Persoon des Middelaars, heeft het aan de oefening des geloofs niet ontbroken. De vergeving der zonden was niet alleen voor anderen. Persoonlijk heeft men die weldaad mogen toeëigenen en daarmee ook de door Christus verworven gerechtigheid. Hier steunde het geloof niet op een gemoedelijke grondslag van een werkzaamheid of een gevoelige opwelling,

die men volgens velen niet aan het natuurlijke leven toe kan schrijven. Hoe gevaarlijk en misleidend is het, om op zulk een grondslag de zielen gerust te stellen. Het schijnt bij al dergelijke redeneringen wel, of de mens niet in Adam gevallen is en tegen God gezondigd heeft en door de gerechtigheid van Christus uit zijn diep ellendige staat verlost en met God verzoend moet worden. Van dat alles hoort men niets.

Maar in het zuivere zaligmakende werk des Geestes blijven dit geen onbekende zaken, ook al komt de ziel er nog weer mee in het gemis terecht, omdat ze nog maar al te zeer die toeëigenende daad des geloofs moet ontberen als vrucht van de bewuste toerekening van Christus' gerechtigheid.

Het oprechte geloof openbaart zich dan ook in de bekommering der ziel in niet minder dan wat hier dit antwoord ons zegt. Is het in de oefening, dan is er geen twijfel aan, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil. Mist men weer die oefening des geloofs, dan strekt de ziel zich toch naar de zekere wetenschap hiervan uit. De wasdom des geloofs is dan ook noodzakelijk. Door die wasdom des geloofs zal in een meerdere mate openbaar komen dan bij de eerste oefeningen des geloofs, wat het betekent, dat het geloof zulk een zeker vertrouwen is, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil.

Welk een dierbare zaak ! Wat dit inhoudt, zal ons in zondag 23 nog breder worden toegelicht. Ja, geheel de Catechismus spreekt over dit vertrouwen, als noodzakelijk tot onze enige troost in leven en in sterven. En in de behandeling van de twaalf geloofsartikelen, die nu volgt, zullen we een nadere uitwerking kunnen vinden van wat in dit antwoord gezegd wordt. Zo zegt ons deze zondag ook nog, wat tot het zaligworden door Christus nodig is te geloven.

3

De vraag wordt nog gedaan: „Wat is dan een christen nodig te geloven ?” En het antwoord is: „Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leren.”

We kunnen nu hierin kort zijn, daar voor de inhoud van de

twaalf geloofsartikelen nu verder in de volgende zondagen onze aandacht gevraagd zal worden.

Over die twaalf geloofsartikelen spreken we als onze apostolische geloofsbelijdenis. Niet omdat elke apostel een artikel heeft opgesteld, maar omdat de leer der apostelen er kort in is samengevat. In die apostolische geloofsbelijdenis wordt ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof tot uitdrukking gebracht. Dat geloof heeft tot voorwerp al wat in het Evangelie beloofd wordt, wat kort is samengevat in de twaalf geloofsartikelen. Zo is er sprake van een algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof. Het ware geloof mag dus steunen op de vaste grondslag van Gods onfeilbaar Woord en doet ook met de dichter ervaren uit Psalm 119 : 53:

*Uw woord is mij een lamp voor mijne voet,
Mijn pad ten licht, om 't donker op te klaren.
Ik zwoer, en zal dit met een blij gemoed
Bevestigen in al mijn levensjaren,
Dat ik Uw wet, die heilig is en goed,
Door Uw genâ, bestendig zal bewaren.*

Toepassing.

Niet alle mensen worden dus door Christus wederom zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden. Laat u toch niet misleiden door een algemene verzoeningsleer ! We hebben u aangetoond dat die leer tegen Gods Woord ingaat. En toch kan men in deze tijd haast van niet anders meer horen dan van een liefde Gods tot alle mensen en van een lieve Zaligmaker Die voor alle mensen gestorven is.

Maar God heeft niet alle mensen lief en Jezus is niet voor alle mensen gestorven. Houdt daar toch aan vast ! Als Jezus voor alle mensen gestorven was, moeten ook alle mensen zalig worden. Er was dan voor alle mensen voldaan en het zou dan onrechtvaardig zijn, als er toch nog mensen waren die verloren zouden gaan. Dat zou met het recht in strijd zijn, want dan zou er twee keer voldaan moeten worden.

We hebben echter aan de hand van deze zondagsafdeling u met alle ernst te wijzen op de noodzakelijkheid van door het geloof deel te krijgen aan de door Christus verworven zaligheid. Het ware geloof is ons dus ter zaligheid nodig. Zonder dat geloof is het onmogelijk Gode te behagen.

Er kan veel over het geloof worden geredeneerd, zoals in deze

tijd in het bijzonder het geval is. Men dringt dan het geloof op, alsof het aan de mens zou staan, te geloven of niet te geloven. Maar hoevelen zullen met zo'n oppervlakkig beredeneerd geloof voor eeuwig bedrogen uitkomen. Nooit zijn ze door een waar geloof Christus ingelijfd. Het werk des Geestes wordt gemist. Men weet van geen twijfel en vrees en dan ook niet van een geschonken geloof.

De Persoon des Middelaars is de ziel nooit onmisbaar geworden, want nooit zag men zich gans hulpeloos in een diep ellendige staat, waaruit men zichzelf niet verlossen kon. Iemand die uit zichzelf nog zo goed geloven kan, is zo hulpeloos niet. Het geloof behoeft hem niet geschonken te worden. En het is inderdaad een ontegensprekelijke waarheid, dat het ter zaligheid op het geloof aankomt, maar een ware door God ontdekte ziel kan net zomin geloven als dat men met de hand aan het firmament des hemels reiken kan. Het geloof in Christus tot zijn zaligheid, wordt een persoonlijke zaak. Daar Jezus niet voor alle mensen is gestorven, ontbreekt het recht buiten een inwendig getuigenis des Geestes, van een zich toeëigenen van de door Hem verworven zaligheid.

We moeten Christus door een waar geloof worden ingelijfd. Aan die inlijving alleen is het aannemen van Zijn weldaden verbonden. En die inlijving houdt tevens een afsnijding in. We zijn allen van nature in Adam als ons eerste verbondshoofd begrepen. Deze zondagsafdeling heeft ons gezegd, dat we wederomgeboren moeten worden.

Hoevelen zijn bekeerd buiten het hartvernieuwend werk des Geestes om. Men leeft onder de zuivere Waarheid en kan wel heel goed weten wat er aan de mens gebeuren moet, maar toch denkt men op grond van allerlei gemoedsaandoeningen wel wat goeds van zichzelf. Men weet van geen rechte kennis van zonde en schuld, van geen Godsgemis en van een smartelijke en pijnlijke ontdekking van zijn doemwaardige staat. Och, bedriegt toch uzelf niet voor een eeuwigheid!

Maar moet nu de prediking van zulk een Waarheid als die in deze zondag ons werd voorgehouden, ons stijven in een dode lijdelijkheid en in een zorgeloze gerustheid buiten de waarachtige bekering tot God? Immers worden toch alleen diegenen maar zalig, die Christus door een oprecht geloof worden ingelijfd? Ja, die worden alleen maar zalig. En die worden zeker zalig.

Maar als gij nu eens niet zalig wordt, wat dan? Denkt ge daar

wel eens aan? We hebben u die verschrikkelijke waarheid voor te houden, dat ge in Adam verdoemd zijt. Als de ernst van die waarheid eens tot u doordrong, zoudt ge er geen rust meer bij hebben. Ge ligt onder het vloekvonnis van Gods heilige wet en ge zijt het oordeel der eeuwige verdoemenis onderworpen. En nu had de Heere rechtvaardig alle mensen kunnen laten verloren gaan en dus kunnen laten liggen in die doemwaardige staat. Maar nu zijn we bezig aan de behandeling van het stuk der verlossing. In deze zondag is ons gezegd wie er zalig worden.

Met alle ernst hebben we u voor te houden de noodzakelijkheid van de inlijving in Christus en het aannemen van Zijn weldaden door het ware geloof. Het ongeloof is een verschrikkelijke zaak. Ge moet niet denken dat er straks een verschoning voor dat ongeloof voor u zal te vinden zijn. De waarheid van het ernstvolle woord van de voorloper des Middelaars mocht u eens verschrikken, als hij gezegd heeft: „Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.” Jezus heeft in Zijn prediking altijd de volle verantwoordelijkheid voor het ongelovig verwerpen van Hem op de mens gelegd. We tonen het maar in alles, dat we afkerig zijn van onze eigen zaligheid en dat we van Jezus niet weten willen. Och, uw hart mocht nog eens evenals bij een Lydia voor die Waarheid opengaan, die u verkondigd wordt.

Nooit is te zeggen wat er in die Persoon des Middelaars is te vinden. En dat voor een arm verloren zondaar, die geen weg tot zijn redding meer zag. We hebben dat uit de vorige zondagen beluisterd. Maar zulk een mens heeft ervaren, dat er een Middelaar tot verlossing is voor iemand die niet meer zalig kan worden. Dan is het niet alleen voor anderen, maar ook voor mij. Dat er een gelukkig volk is, een volk dat uit genade door die Persoon des Middelaars zalig mag worden, dat heeft men wel geweten, maar men behoorde tot dat volk niet. In plaats echter van in onverschilligheid daaruit te besluiten dat men er nu eenmaal toch niets aan kan doen als men niet tot dat volk behoort, werd men met heilige jaloersheid op dat volk vervuld. Maar het was te groot om voor zichzelf te geloven, aan die zaligheid van dat volk immer deel te zullen krijgen.

Breekt echter het geloof door in de duistere ziel, dan is het niet alleen meer voor anderen. Dan is het ook voor mij. Dan deelt de ziel in de zaligheid. Het geloof wordt door de liefde werken-

de en de volmaakte liefde drijft de vrees buiten. Wat is het geloof dan toch een wonderlijke zaak. Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen. Jezus heeft na Zijn opstanding Zijn discipelen hun ongelovigheid verweten en de hardigheid huns harten. We moeten de hapering bij onszelf leren vinden, waardoor we maar niet kunnen komen tot de gelovige toewijding van het door Christus verworven heil. O die muren van Jericho ! O die hardigheid des harten ! En toch moet er een Goddelijk werk gebeuren om de ziel tot dat geloofslicht te brengen, waardoor men evenals een Thomas niet meer behoeft te zien en te tasten, maar zal mogen zeggen: „Mijn Heere en mijn God !”

En de les die Thomas kreeg, blijft verder voor de kerk gelden: „Zalig zijn zij, die niet gezien hebben en nochtans geloofd zullen hebben.” Hier moet de rechtvaardige door het geloof leren leven. Straks is het geloof niet meer nodig, maar is het voor eeuwig verwisseld in aanschouwen. Amen.

De Drieënheid Gods.

Zondag 8.

Psalm 138 : 1.

Lezen: Joh. 17 : 1 t.m. 11.

Psalm 145 : 1 en 2.

Psalm 68 : 10.

Avondzang : 7.

Johannes 17 biedt ons, zoals ons wel bekend zal zijn, het hogepriesterlijk gebed van de Middelaar. Dat gebed heeft Hij gedaan vóór Zijn dood en dus ook vóór Zijn verheerlijking. We lezen immers: „Dit heeft Jezus gesproken, en Hij hief Zijn ogen op naar de hemel, en zeide: „Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uwe Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijk.”

De verheerlijking van Christus zou dus ook zijn tot verheerlijking des Vaders. Maar die verheerlijking was ook tot de zaligheid van Zijn kerk. We horen de Middelaar dan ook verder zeggen: „Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve.” Het eeuwige leven moet dus geschonken worden aan de aan Hem gegevenen van de Vader. Maar dan heeft Hij ook verder gezegd waarin dat eeuwige leven bestaat, want dan volgen daarop die bekende woorden: „En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.”

Tot die kennis moeten dus de uitverkorenen worden gebracht. Die kennis bezitten ze van van nature niet. Zo missen ze dus het ware leven. In de staat der rechtheid was de mens deelgenoot van het eeuwige leven, hoewel het nog verliesbaar was. Ook was er in die staat bij Adam en Eva een kennis van de drieënige God.

De ware kennis van God zijn we echter door de zonde kwijt. Zo missen we dus nu ook het ware leven. Maar nu heeft Christus dat leven voor de Zijnen weer verworven. Dat heeft Hij gedaan door Zijn gehoorzaamheid aan de wet, want het leven was op de gehoorzaamheid der wet beloofd. In de staat